

Slutrapport
Samhällsekonomisk utvärdering
Ungdomscoach Hällefors

Samordningsförbundet i norra Örebro län

2009-03-28

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Samhällsekonomisk utvärdering av projektet Ungdomscoach Hällefors	3
Vad är NyttoSAM?	3
Avgränsningar och antaganden	4
Inledning.....	4
Ekonomisk analys	4
Samhällsekonomisk potential.....	5
Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning.....	6
Intäkter	7
Samhället som helhet	7
Kommunen.....	8
Landstinget.....	8
Arbetsförmedlingen.....	8
Försäkringskassan	8
Övrig stat.....	8
Staten totalt.....	9
Individerna/hushållen	9
Försäkringsgivarna	9
Kostnader	9
Lönsamhet	9
Samhället som helhet	9
Kommunen.....	10
Landstinget.....	10
Staten.....	10
Diskussion	10
Bilagor.....	12
Ungdomscoach Hällefors	12
Tabellbilaga.....	14

Sammanfattning

Samordningsförbundet i norra Örebro län har gett payoff.nu i uppdrag att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för 30 individer som deltagit i projektet Ungdomscoach Hällefors. För att genomföra utvärderingen har payoff.nu's modell Nyttosam använts.

De viktigaste resultaten av utvärderingen är följande:

1. Samhället som helhet
 - a. Payoff-tiden är två månader
 - b. Lönsamheten på kort respektive lång sikt är 2,8 milj. kr respektive 61,7 milj. kr
 - c. Lönsamheten per deltagare är 91 700 kr på kort sikt och 2 milj. kr på lång sikt
 - d. Verkningsgraden, uttryckt som utnyttjad potential i relation till tillgänglig potential är 25 procent. Verkningsgraden är en kombination av ökad produktion (24 procent) och minskat behov av vård, omsorg och handläggning (48 procent)
2. Aktörerna
 - a. Payoff-tiden för kommunen är en månad
 - b. Payoff-tiden för landstinget är fyra månader
 - c. Payoff-tiden för staten totalt är fem månader
 - d. Såväl kommunen som landstinget och staten totalt har positiv lönsamhet på lång sikt
 - e. Kommunens lönsamhet på lång sikt är 19,1 milj. kr, motsvarande 636 000 kr per deltagare
 - f. Deltagarna har i genomsnitt förbättrat sin disponibla inkomst på kort sikt med cirka 34 000 kr.

Utvärderingen visar att det finns stora samhällsekonomiska vinster av att personer kan bryta sitt utanförskap och övergå till en aktiv situation som innebär en högre grad av självförtroende men även ökat attraktionsvärde på arbetsmarknaden. Konkret innebär det att personer går till någon form av anställning från att ha varit bidragsberoende i före-läget. På detta sätt bidrar individerna till samhällets produktion samtidigt som många minskar sin konsumtion av tjänster från samhällets olika aktörer.

Analysen utgår från deltagarnas status 12 månader före respektive 12 månader efter att de har lämnat verksamheten. Det vore naturligtvis mycket intressant att följa deltagarna över en längre tidsperiod och studera varaktigheten av de effekter som verksamheten gett upphov till. En fortsatt uppföljning och samhällsekonomisk utvärdering av individernas status vore därför intressant att genomföra sedan minst ett år förflutit. Denna ytterligare utvärdering kan då påvisa hur stor del av den kvarstående samhällsekonomiska potentialen som åter-skapats.

Till sist vill vi betona att denna slutrapport är en delstudie. En strävan är att urvalet skall vara representativt och så omfattande som möjligt. Varje projekt/verksamhet är också unikt avseende målgruppens sammansättning, metodik, resurser, tid i åtgärd, syfte och mål. I slutet av rapporten har vi från payoff.nu redovisat en del synpunkter på resultatet, som vi bygger på våra erfarenheter av tidigare genomförda utvärderingar. Vid redovisningen av slutrapporten är vi beredda att diskutera utfallet ytterligare.

Samhällsekonomisk utvärdering av projektet Ungdomscoach Hällefors

payoff.nu har fått i uppdrag av Samordningsförbundet i norra Örebro län att utvärdera de samhällsekonomiska effekterna för 30 individer, som deltagit i projektet Ungdomscoach Hällefors. För att genomföra utvärderingen har payoff.nu's modell NyttoSam använts.

Uppdraget har bestått i att samla in information angående deltagarnas försörjningssituation och dess nyttjande av samhällets resurser. Utvärderingen syftar till att studera hur personernas situation efter att ha lämnat verksamheten förändrats relativt situationen före dess medverkan i verksamheten. Det insamlade underlaget kring varje deltagare har bearbetats med stöd av NyttoSam. Utfallet har sedan analyserats och sammanställts i denna rapport. Återföringen till uppdragsgivaren sker slutligen i form av ett överlämnande av rapporten i kombination med en muntlig presentation.

Vad är NyttoSam?

Modellen NyttoSam har sitt ursprung i ett annat samhällsekonomiskt verktyg, SamPop. Under år 2007 tog payoff.nu över rättigheterna till SamPop från Arbetslivsresurs. SamPop togs ursprungligen fram av Samhall Resurs för ca 10 år sedan. Därefter har modellen vidareutvecklats och uppdaterats och fått namnet NyttoSam. En del av modellen avser programvara, som kontinuerligt uppdateras med förändringar av skatter, ersättningar, normkostnader osv.

Med stöd av NyttoSam genomför payoff.nu utvärderingar och analyser av projekt och verksamheter, som syftar till att minska utanförskapet i samhället och som skall leda till att individernas självförsörjningsgrad ökar. Uppdraget inbegriper utbildning riktad mot uppdragsgivaren, support under uppgiftsinsamlingen, ev. delrapporter samt en slutrapport som redovisas direkt hos kund.

Kortfattat fungerar programmet på följande sätt: genom att kartlägga en individs livs- och försörjningssituation FÖRE en åtgärdsperiod och sedan jämföra detta med motsvarande situation EFTER åtgärden beräknar NyttoSam de ekonomiska effekter som uppstår. Effekterna beräknas för såväl samhället som helhet, som för olika aktörer. De aktörer som redovisas separat i programmets standardversion är kommun/stad, landsting/region, försäkringskassa, arbetsförmedlingen, övrig stat¹, staten totalt, försäkringsgivarna och individen själv.

NyttoSam ska ses som ett verktyg, som visar storleksordningen på utfallet av de vidtagna åtgärderna för samhället och respektive aktör. Utfallets precision är till stor beroende av kvaliteten på inmatade uppgifter – ju bättre underlag desto säkrare att utfallet är pålitligt.

Programmets struktur bygger på de lagar, regler och system som gäller i dagens samhälle samt ett antal antaganden och avgränsningar. Skattelagstiftningen, socialförsäkringssystemet, standardkostnader för olika offentliga tjänster, högkostnadsskydd samt regler för olika arbetsmarknadsåtgärder är några av de delar som ingår i programmet.

Trots programmets solida och matematiskt korrekta karaktär vill vi inom payoff.nu betona att alla de ekonomiska konsekvenser, som är kopplade till en individs rehabilitering är svåra att identifiera, mäta och beräkna. Särskilt komplicerat är att beräkna det ekonomiska värdet av "mjuka" s.k. "icke-ekonomiska" effekter, som förhöjd livskvalitet, bättre hälsa, minskat lidande m.m. Vi har därför valt att inte ta med sådana effekter i våra kalkyler. Den marginella osäkerhet som finns i programmets utfall gör att vi avrundar de beräknade värdena till jämna tusentals kronor.

¹ Skatter, arbetsgivaravgifter mm.

Avgränsningar och antaganden

För att klara av att bygga upp matematiska modeller och formler som ligger till grund för NytoSams beräkningar har ett antal avgränsningar, baserade på etablerad nationalekonomisk teoribildning, gjorts. Utan dessa avgränsningar blir sambanden allt för komplexa att beräkna och tolka. Följande avgränsningar har gjorts:

- Inga undanträngningseffekter förekommer. Skapade jobb är ytterligare jobb på arbetsmarknaden
- Alla resursbesparingar kan omfördelas och användas där behov föreligger även i det korta perspektivet
- Ev. inkomstökningar för individen leder till ökad konsumtion, inget sparande förekommer
- Enbart ekonomiska effekter ingår i analysen. Eventuella ”icke-ekonomiska” effekter på livskvalitet och välbefinnande ingår inte
- De ekonomiska effekter som ingår gäller bara den specifika individen. Eventuella indirekta effekter som uppkommer för familj och omgivning ingår inte
- Programmet förutsätter att allt som produceras av de personer som arbetar/kommer i arbete är efterfrågat på marknaden.
- Den intäkt som staten har i form av moms och indirekta skatter bygger på den produktion som individen åstadkommer och inte den konsumtion som han/hon kan orsaka
- Programmet förutsätter att utbetalade lönebidrag alltid är anpassade till individens produktivitet, innebärande att arbetsgivaren inte kan göra någon vinst på den del av produktionen som denne kompenseras för med lönebidrag
- Lönebidraget står i omvänd relation till individens produktivitet

Inledning

Ungdomscoach Hällefors är ett projekt som drivs av Samordningsförbundet i norra Örebro län. Målsättningen är att tidigt och snabbt kunna sätta in relevanta åtgärder, så att unga vuxna, 16 – 29 år, får förutsättningar att kunna arbeta, utbilda sig, delta i annan aktivitet eller uppnå en bättre livskvalité. Samordning och samarbete mellan berörda myndigheter är centralt.

För ytterligare information om projekt Ungdomscoach Hällefors, se bilaga.

Rapporten är upplagd så att den inledningsvis redovisar verksamhetens samhällsekonomiska potential. Därefter redovisas de intäkter som skapats utifrån deltagarnas medverkan i verksamheten. I nästa steg redovisas de kostnader projektet haft för deltagarna varefter lönsamheten i form av såväl payoff-tid, som en kort- och långsiktig kostnads-/intäktskalkyl redovisas.

Resultaten redovisas dels för samhället som helhet men även för övriga aktörer/sektorer som ingår i samhället; kommunen, landstinget, staten samt individerna/hushållen och försäkringsgivarna. För staten sker en särredovisning för arbetsförmedlingen, försäkringskassan och övrigt inom den statliga sektorn, ”övrig stat”.

För kommunen och lanstinget redovisas även intäkterna på kort och lång sikt uppdelat i finansiella (bistånd och skatter) och reala (handläggning, utredning m.m.) effekter.

Ekonomisk analys

Den ekonomiska analysen är uppdelad i fyra delar;

1. Samhällsekonomisk potential,
2. Intäkter på kort och lång sikt,
3. Kostnader för vidtagna åtgärder samt
4. Lönsamhet på kort och lång sikt inklusive payoff - tid

Detaljerade tabeller kring intäkter, kostnader och lönsamhet finns i slutet på rapporten.

Samhällsekonomisk potential

I tabell 1 nedan framgår verksamhetens samhällsekonomiska potential. Med det avses vilket samhällsekonomiskt värde som maximalt kan uppnås när projektet startade, kopplat till de 30 individer som ingår i utvärderingen. Ett fullständigt lyckat resultat innebär en ”verkningsgrad” på 100 procent, dvs. att hela potentialen kunnat utnyttjas genom verksamhetens drivande.

Tabell 1. *Sammanställningen visar projektets samhällsekonomiska potential på kort och lång sikt.*

	Kort sikt	max	min	Lång sikt, sannolikt	Lång sikt, teoretiskt
Tillgänglig potential i föreläge, <u>varav</u>	12 822 345 kr	546 605 kr	276 617 kr	246 523 859 kr	557 159 441 kr
produktion	12 281 577 kr				
vård, omsorg och handläggning	540 768 kr				
Utnyttjad potential, <u>varav</u>	3 238 606 kr				
produktion	2 977 126 kr				
vård, omsorg och handläggning	-261 480 kr				
Verkningsgrad, <u>varav</u>	25 %				
produktion	24 %				
vård, omsorg och handläggning	-48 %				
Kostnad per verkningsgrad	642 kr				
Kvarvarande potential i efterläge	9 583 757 kr				

Med tillgänglig potential på kort sikt avses den potential som finns att tillgå första året efter att individen lämnat verksamheten. Potentialen är fastställd till det samhällsekonomiska värde som motsvaras av ett heltidsarbete med genomsnittslön (20 500 kr) plus den (eventuella) reala resursförbrukning i form av vård och omsorg som är kopplad till den enskilda individen vid ingång i projektet. För en individ som står utanför arbetsmarknaden och inte överkonsumerar² vård eller omsorg utgör potentialen cirka 430 000 kr.

Högsta potential på individnivå i projekt Ungdomscoach Hällefors var cirka 547 000 kr vilket är kopplat till en individ som i föreläget var sjukskriven och konsumerade omfattande sjukvård. Den totala potentialen på kort sikt utgjorde cirka 13 milj. kr vid projektets start.

Den utnyttjade potentialen visar hur mycket av det tillgängliga utrymmet som kunnat återskapas under det första året efter deltagarna lämnat projektet. I detta fall har 3,2 milj. kr kunnat återskapas, vilket motsvarar en ”verkningsgrad” på 25 procent³.

Ett alternativt sätt att beskriva projektets effektivitet är att beräkna ”kostnad per verkningsgrad”. Detta mått fås genom att dividera projektets genomsnittliga åtgärds kostnad per delta-

² Med överkonsumtion avses vi den konsumtion som ligger utöver den normala konsumtion som är kopplad till ”livets vardag”

³ $3\,239\,000 / 12\,822\,000 = 25\%$

garre med verkningsgraden. Måttet beskriver hur mycket varje procent av verkningsgraden ”kostat” att uppnå i genomsnitt. I detta projekt blir kostnaden per verkningsgrad 422 kr⁴.

Beräknar man den långsiktiga potentialen kan det ske på två olika sätt; ett ”sannolikt” och ett ”teoretiskt”. Det sannolika perspektivet, som bygger på en försiktighetsprincip, baseras på antagandet att deltagande individer behåller den status avseende arbete och vårdkonsumtion de har när de lämnar projektet under halva tiden fram till förväntad pensionsålder (vilket i nuläget är 62 år). Det teoretiska perspektivet bygger i sin tur på antagandet att individerna behåller sin status hela tiden fram till maximal pensionsålder (dvs. 67 år).

Även om dessa långsiktiga beräkningar bygger på olika antaganden om framtiden visar beräkningarna vilka stora potentialer det finns i att bryta utanförskapet hos människor, särskilt när de är unga och har många ”avbetalningsår” fram till sin pension. Sålunda har en av de deltagande individerna en långsiktig potential på 16,3 milj. kr beräknat enligt det försiktigare antagandet. Det höga värdet är bl. a beroende på just denna individs låga ålder. Motsvarande medelvärde för alla 30 deltagare är drygt 8,2 milj. kr.

Potentialens fördelning på produktion och real resursförbrukning

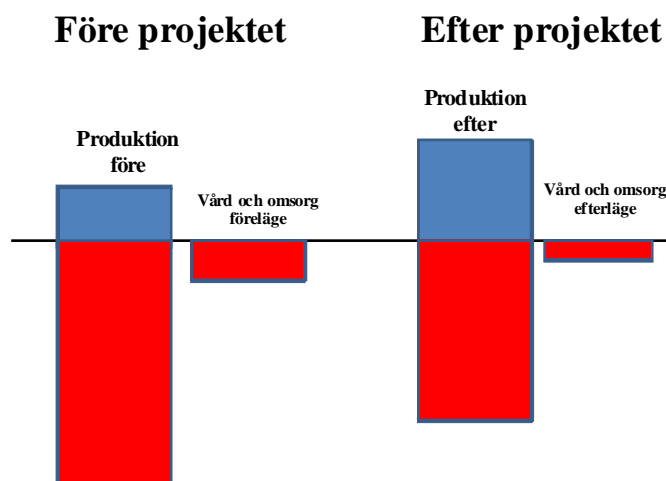
En fördjupad analys som åskådliggör projektets resultat mer i detalj är att beskriva hur projektets potential har utnyttjats dels genom ökad produktion dels genom förändrat behov av vård, omsorg och handläggning.

Staplarna till vänster i figur 1 nedan beskriver situationen i föreläget medan de till höger åskådliggör efterläget. Den totala potentialen i föreläget (12,8 milj.kr) är fördelad på möjligt produktionsutrymme (12,3 milj. kr) och möjlig minskad förbrukning av reala resurser (541 000 kr). Dessa potentialer åskådliggörs av de röda staplarna under den horisontella linjen till vänster. Den produktion som förekommer i föreläget (538 000 kr) åskådliggörs i sin tur av den blå stapeln ovan linjen.

Genom att flera av deltagare kommit in i arbete efter avslutat projekt har en viss del av den totala potentialen kunnat tillgodogöras, närmare bestämt 25 procent. I kronor motsvaras det av 3,2 milj. kr, fördelat på 3 milj. kr på ökad produktion och 261 000 kr på minskat behov av vård, omsorg och handläggning. I siffror motsvarar det att 24 procent av produktionspotentialen utnyttjats medan den reala resursförbrukningen i form av vård, omsorg mm. minskat med 48 procent i efterläget. Detta resultat åskådliggörs av staplarna till höger om den streckade linjen.

Idealläget, dvs. när hela potentialen är återskapad, innebär att hela den blå ”produktionsstapeln” befinner sig ovanför linjen i kombination med att ”vård- och omsorgsstapeln” är lika med noll.

⁴ 16 222/25 % = 642 kr

Figur 1. Projektets potential fördelad på produktion och real resursförbrukning i före- respektive efterläge. Potentialen åskådliggörs av de röda staplarna under strecket medan faktisk produktion är de blåmarkerade staplarna över strecket.

Intäkter

I tabell 2 redovisar vi en sammanställning över de intäkter projektet genererat på kort sikt för samhället som helhet samt för alla berörda sektorer i samhället; dvs. kommunen, landstinget, staten, individen/hushållet samt försäkringsgivarna.

Dessutom särredovisas intäkterna för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrig stat⁵, dvs. de delsektorer som tillsammans utgör staten totalt.

De prognostiserade intäkterna på lång sikt redovisas för samhället som helhet samt för vissa sektorer i samhället; kommunen, landstinget och staten. Även för arbetsförmedlingen och försäkringskassan särredovisas långsiktiga intäkter. Anledningen till att intäkterna på lång sikt inte redovisas för övrig stat, individ/hushåll och försäkringsgivarna är att dessa uppgifter inte är så relevanta i sammanhanget.

Förutom dessa uppgifter redovisas även spannen i utfallen, dvs. maximi- och minimivärden på intäkterna för de olika sektorerna, såväl på kort som på lång sikt. Likaså redovisar vi medelvärden på de kortsiktiga intäkterna.

Samhället som helhet

Som framgår av tabell 2 (tabellerna finns som bilaga i slutet av rapporten) beräknas den samhällsekonomiska intäkten, baserad på de 30 deltagarnas produktion och minskade resursförbrukning, på kort sikt utgöra 3,2 milj. kr. Med *kort sikt* avses en 12 månaders period då vi jämför utfallet i ett efterläge med motsvarande i ett föreläge, dvs. hur situationen var för individerna innan de kom in i verksamheten. Intäkten är således skillnaden mellan värdet i efterläget med värdet i föreläget.

Den långsiktiga intäkten, baserad på antagandet om att den aktuella statusen i efterläget bevaras under halva tiden fram till förväntad pensionsålder⁶, utgör 62 milj. kr.

⁵ Med ”övrig stat” avses de olika skatteeffekter som påverkar staten.

⁶ Med förväntad pensionsålder avses den ålder där vi i genomsnitt går in i ålderspension. F.n. är det cirka 62 år.

Variationen i intäkt är stor mellan deltagarna. Kortsiktigt är spridningen (skillnaden mellan bästa och sämsta utfall) cirka 475 000 kr medan den är 9,2 milj. kr på lång sikt. Största intäkten bidrar de med som kommit in i heltidsarbete utan lönesubvention i kombination med minskat behov av offentliga tjänster som t.ex. sjukvård.

Kommunen

På kort sikt är utfallet för kommunen en intäkt på cirka 1 milj. kr. Delar vi upp den totala effekten för kommunen på de tre olika intäktskällor som vårt program beräknar - bistånd, skatt och real resursförbrukning - kan vi konstatera att skatteintäkterna har ökat med 381 000 kr. Den reala resursförbrukningen (huvudsakligen handläggningstid för socialtjänsten) har minskat med 72 000 kr samtidigt som det ekonomiska biståndet har reducerats med 560 000 kr i efterläget jämfört med föreläget.

Sammantaget leder alltså detta till en kortsiktig intäkt på cirka 1 milj. kr⁷. Kommunen ökar sina intäkter allra mest för de personer som gått från ett helt beroende av försörjningsstöd till heltidsarbete (med eller utan lönesubvention). Kommunens genomsnittliga intäkt per deltagare i projektet Ungdomscoach Hällefors är drygt 33 700 kr på kort sikt.

Den långsiktiga intäkten för kommunen är också, utifrån våra antaganden om produktivitetens status fram till deltagarnas förväntade pensionsålder, positiv och utgör drygt 19 milj. kr.

Ser vi på utfallet för de enskilda deltagarna varierar intäkten mycket. Skillnaden mellan bästa och sämsta utfall är cirka 158 000 kr på kort sikt medan det på lång sikt är cirka 2,9 milj. kr.

Landstinget

Även för den landstingskommunala sektorn är intäkten positiv, på kort sikt 327 000 kr. Orsaken till det positiva utfallet är främst kopplat till den ökade sysselsättningen bland deltagarna vilket i sin tur lett till ökade skatteintäkter även för landstinget. Medelvärdet i intäkt på kort sikt är 10 900 kr per deltagare i verksamheten. Variationen i intäkt mellan bästa och sämsta utfall utgör 86 000 kr.

På lång sikt är intäkten för landstinget 6 milj. kr. Variationen mellan bästa och sämsta utfall är drygt 1,3 milj. kr.

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen har en kostnad både på kort och på lång sikt, cirka - 464 000 kr respektive -8,7 milj. kr med ett spann per individ på cirka 160 000 kr på kort sikt. Orsaken till dessa kostnader är att Arbetsförmedlingen subventionerat anställningarna för deltagarna i projektet.

Försäkringskassan

Försäkringskassan har en intäkt på kort sikt på cirka 241 000 kr med ett spann på cirka 112 000 kr. Långsiktigt är intäkten cirka 4,5 milj. kr.

Övrig stat

Den totala intäkten för övrig stat på 980 000 kr på kort sikt härleds till de intäkter staten erhåller för de personer som bryter sitt utanförskap och kommer i arbete. Främsta intäktskällor är inbetalade sociala avgifter och indirekta skatter kopplade till den ökade produktionen. Spridningen mellan bästa och sämsta utfall är 150 000 kr.

⁷ 560 000 + 381 000 + 72 000 = 1 013 000 kr

Staten totalt

I ”staten totalt” ingår de samlade effekterna för arbetsförmedlingen, försäkringskassan samt övrigt som påverkar de statliga finanserna. Totala intäkter är 754 000 kr, varav den största enskilda intäktskällan utgörs av de skatteintäkter som är kopplade till de deltagare som kommit i arbete. Spannet mellan bästa och sämsta utfall för staten är cirka 240 000 kr. På lång sikt är statens totala intäkt beräknad till 14,3 milj. kr.

Individerna/hushållen

De 30 deltagarnas sammanlagda disponibla inkomst har på kort sikt förbättrats med drygt 1 milj. kr. I genomsnitt innebär det en förbättring på ca 34 000 kr per deltagare.

Försäkringsgivarna

För de organisationer som tillhandahåller avtalsförsäkringar är intäkten för försäkringsgivarna på kort sikt 139 000 kr med ett spann på 19 000 kr. Upphovet till denna intäkt är att flera av deltagarna kommit i arbete efter att ha lämnat verksamheten.

Kostnader

Kostnaden för de 30 personer som ingår i utvärderingen har varit 487 000 kr inklusive och 390 000 kr exklusive indirekta skatter⁸. Utslaget per deltagare motsvarar det en kostnad, inklusive indirekta skatter, på ca 16 222 kr. Av denna kostnad står kommunen, landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för 25 procent vardera. Sammanställningen finns redovisad i tabell 4.

Lönsamhet

I tabell 5 redovisas en sammanställning över projektets lönsamhet för samhället som helhet samt för staden, regionen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan samt staten totalt. Lönsamheten redovisas såväl ut ett kortsiktigt som ett långsiktigt perspektiv. Dessutom redovisas, där det är relevant⁹, payoff-tiden. Med payoff-tid avses efter hur lång tid åtgärds-kostnaden är ”betald” i form av ökade intäkter.

Samhället som helhet

Lönsamheten för samhället som helhet beräknad som payoff-tid ger ett utfall på två månader. Detta ska tolkas som att den kostnad som de 30 deltagarna genererat är återbetalade till samhället (i form av ökad produktion och minskad real resursförbrukning) två månader efter projektavslut för deltagarna.

Vad gäller den kortsiktiga lönsamheten, dvs. skillnaden mellan intäkter och kostnader under en 12-månaders period efter projektavslut jämfört med en lika lång period i föreläget, är den positiv för samhället och utgör cirka 2,8 milj. kr. Den långsiktiga lönsamheten, beräknad på en prognos gjord fram till förväntad pensionsålder utgör närmare 62 milj. kr.

Skälet till det positiva utfallet är dels att projektkostnaden ses som en engångskostnad, dels att många av deltagarna är mycket unga och därmed har många år kvar till pensionsåldern. Det allra viktigaste skälet är dock, givetvis, att så pass många kommit in i mer eller mindre produktivt arbete och i de allra flesta fall utan lönesubventioner. I enskilda fall har behovet av vårdresurser minskat även om det varit en mindre ökning totalt sett.

⁸ Det samhällsekonomiska värdet/påverkan på BNP beräknas inklusive indirekta skatter.

⁹ Beräkningen är enbart relevant om den kortsiktiga intäkten är positiv.

Skillnaden i utfall är inte så stor och varierar mellan deltagarna på kort sikt mellan 308 000 kr och -167 000. kr. Utslaget per deltagare är den genomsnittliga lönsamheten på lång sikt för samhället cirka 2 milj. kr.

Kommunen

Återbetalningstiden för kommunen är en månad. Lönsamheten är positiv på såväl kort som lång sikt, 916 000 kr respektive 19 milj. kr. Utslaget per deltagare är den genomsnittliga lönsamheten på lång sikt för kommunen ca 633 000 kr.

Spannet mellan bästa och sämsta utfall på individnivå på kort sikt är cirka 158 000 kr.

Landstinget

Landstingets lönsamhet på kort sikt är ca 230 000 kr. Detta motsvarar en återbetalningstid på fyra månader. På lång sikt är lönsamheten beräknad till drygt 5,9 milj. kr. Lönsamheten per deltagare är ca 197 000 kr på lång sikt.

Staten

För staten totalt inklusive de olika delsektorerna, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och övrig stat, är lönsamheten på lång sikt ca 14 milj. kr. På kort sikt är lönsamheten också positiv och utgör närmare 462 000 kr. Återbetalningstiden för staten är fem månader.

Försäkringskassan har på kort sikt en intäkt, 144 000 kr. Långsiktigt är intäkten och utgör drygt 4,4 milj. kr.

Arbetsförmedlingens lönsamhet är negativ på kort sikt, - 561 000 kr. På lång sikt är lönsamheten också negativ, ca - 8,8 milj. kr. Denna del skulle vara särskilt intressant att följa upp, dels vad avser tillkommande möjliga anställningar för deltagare som inte nått en anställning genom projektet och dels att se hur anställningen utvecklas för deltagare, som fått en anställning genom projektet.

Diskussion

De ekonomiska nyckeltal som ger bästa möjlighet till jämförelse med andra projekt är payoff-tiden och ”verkningsgraden”. För samhället som helhet är payoff-tiden två månader medan verkningsgraden är 25 procent.

Flertalet av de projekt payoff.nu utvärderat under det senaste året har i genomsnitt en längre payoff-tid än projekt Sigma, spannet är mellan två och 80 månader. Verkningsgraden för projektet är högre än snittet på de utvärderingar som payoff.nu genomfört, där spannet ligger mellan fyra och 35 procent. Kostnaden per deltagare ligger under snittet i jämförelse med övriga projekt som utvärderats under det senaste året.

Att på detta underlag uttala sig om huruvida projekt Sigma är mer eller mindre lyckat än andra projekt/verksamheter är dock svårt då underlaget i jämförelsematerialet än så länge är knapphändigt. Till svårigheten att tolka resultatet bidrar även att graden av komplexitet kan variera mellan målgrupperna i de olika utvärderingarna, men även urvalets representativitet samt precisionen i de individuella uppgifterna kring deltagarna.

Det som utmärker detta projekt relativt övriga genomförda utvärderingar är att:

- Återbetalningstiden för samhället är mycket kort, bara två månader
- Verkningsgraden på 25 procent ligger i ett övre intervall, spannvidden på övriga projekt är fyra – 36 procent
 - Produktionen har ökat med 25 procent medan behovet av vård, omsorg och handläggning minskat med 48 procent

- Den samhällsekonomiska kostnaden per deltagare i projektet är relativt låg, 16 222 kr. Detta ger ett utfall på 642 kr i ”kostnad per verkningsgrad” i procent per deltagare

Till sist ett par funderingar - som alltid är relevanta att belysa och diskutera är dels vad som skulle hänt dessa individer om de inte fått möjligheten att delta i projektet, dels vilket fortsatt stöd tidigare deltagare i projektet behöver för att behålla den positiva utvecklingen, men också för att utnyttja potentialen hos de som inte förbättrat sin situation. Denna utvärdering kan också användas för vidare diskussioner om vilka slutsatser som kan dras och vilka satsningar, som skall göras från finansiärernas sida för att bryta utanförskap och få fler i arbete.

Detaljerad information om utvärderingens samhällsekonomiska utfall finns att tillgå i de olika tabeller som finns redovisade i rapportens tabellbilaga.

Rapporten är sammanställd av payoff.nu

2009-03-28

Claes Malmquist

claes@payoff.nu

Sven Vikberg

sven@payoff.nu

Kontaktperson för Ungdomscoach Hällefors:

Katarina Fogelquist

katarina.fogelqvist@hellefors.se

Bilagor

Presentation Ungdomscoach Hällefors
Samhällsekonomisk utvärdering redovisad i tabeller

Ungdomscoach Hällefors

Övergripande målsättning

att tidigt och snabbt kunna sätta in relevanta åtgärder, så att ungdomar får förutsättningar att kunna arbeta, utbilda sig, delta i annan aktivitet eller uppnå en bättre livskvalité

att ha en öppen verksamhet två dagar i veckan samt övrig tid ha en flexibel tillgänglighet

att genom samverkan få en breddad kompetens- som ökar effektiviteten mellan myndigheterna

Mål- och målgrupp

Samordnad rehabilitering för unga vuxna, 19 - 29 år. Individerna kan både ha fysiska, psykiska, sociala och arbetsmässiga behov.

En omfattande kartläggning gjordes under våren 2006 kring den aktuella målgruppen och där man från myndigheterna samstämmtigt kom fram till att det är en grupp som behöver prioriteras.

Följande huvudmål för arbetet ska gälla:

uppnå eller öka förmågan till förvärvsarbete

förbättrad livskvalité

stärkt social kompetens

undvika rundgång mellan olika myndigheter

heltäckande bedömning av problem och möjligheter

Plan för aktiviteterna

I projektet "Unga vuxna" ska det finnas tillgång till personal från Arbetsförmedling, Försäkringskassa, kommun och region. Därigenom undviks rundgång samtidigt som kompetens från olika områden finns tillgänglig. En/flera handläggare från varje myndighet är placerad vid enheten.

Insatserna kan vara av skiftande karaktär beroende på behovet för den enskilde. Exempelvis kan det vara samtalsbehandling/ korttids-terapi, arbetsträning/praktik, social träning och medicinsk rehabilitering. Om de insatser som behöver sättas in inte finns tillgängliga inom teamet eller inom myndigheterna, så kan andra rehabiliteringsverktyg användas.

Enheten ska vara öppen för alla inom åldersintervallet 19 - 29 år, men i första hand ska en prioritering ske av ungdomar enligt följande kriterier:

- bedöms ha problem som hindrar möjligheterna till arbete/studier.
- bedömningen kan vara gjord av arbetsförmedling/socialkontor eller att det finns ett läkarintyg.
- har socialbidrag/sjukpenning/aktivitetsersättning eller a-kassa. Dock kan det i vissa fall göras undantag från denna regel, t.ex. där någon saknar arbete/skolgång och försörjs av föräldrar.
- är i behov av stöd från mer än en myndighet.

- bedöms ha psykiska problem/ohälsa som inte behöver vara dokumenterad psykisk sjukdom/annan ohälsa men som kräver bedömning/diagnos/prognos och/eller kan förväntas behöva behandling/insats från läkare/terapeut

I varje enskilt fall ska en rehabiliteringsplan/behandlingsplan upprättas. Om det inte anses nödvändigt så ska det kunna motiveras. Anledningen till det är att få en struktur i arbetet men även för att kunna uppfylla kraven på uppföljning bl. a i SUS (se under rubriken "Uppföljning").

Man ska snarast inom teamet bestämma vem som "äger" ärendet så att personen vet vem den ska vända sig till om det blir en längre rehabilitering/behandling.

Unga som bedöms ha en psykisk sjukdom som kräver insats från psykiatrin ska hänvisas dit.

Enheten bedöms kunna ta emot ca 70 ungdomar per år på spontanbesök eller på rekommendation. Av dessa beräknas ca 35 ungdomar få stöd och del av verksamheten vid enheten medan övriga hänvisas vidare till annan instans som bättre kan tillgodose den enskildes behov.

Personal

En samordnare som kan leda arbetet engageras på heltid så snart som möjligt. Viktigt är att den person som anställs både har en god ledarförmåga, vana att samverka med olika myndigheter, förstå rehabiliterings-/behandlingsprocesser, ha en vana att driva projekt och bilda nätverk. Uppgiften blir att hålla i styrgruppsarbetet, vara ansvarig för och leda det team som bildas, och sedan delta i eget direkt klientarbete.

Till det kommer som tidigare nämnts handläggare/motsvarande från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kommun och Region lägger del av sin arbetstid vid enheten.

Kostnaden för handläggarna/motsvarande finansieras dels av den ordinarie myndigheten dels genom bidrag från Samordningsförbundet (50/50).

Utformning av verksamheten

En samordnare är ansvarig för verksamheten. Samordnaren deltar också i det direkta klientarbetet.

Eftersom arbetsgruppen kommer att bestå av representanter från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kommun och Region är det viktigt och en förutsättning för ett framgångsrikt arbete att personalen ges möjlighet till team- och metodutveckling samt handledning från början. Ett systemteoretiskt arbetssätt för teamet som helhet, och specialkompetens inom respektive område

Tabellbilaga

Uppgifterna i tabellerna gäller de 30 deltagare som ingått i utvärderingen

Tabell 2. *Intäkter på kort och lång sikt för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället*

	Kort sikt	max	min	Lång sikt	max	min
Samhället som helhet	3 238 606 kr	324 470 kr	-150 716 kr	62 147 501 kr	6 651 631 kr	-2 562 176 kr
Kommunen	1 012 859 kr	129 447 kr	-28 229 kr	19 185 194 kr	2 394 771 kr	-479 894 kr
Landstinget	327 385 kr	72 216 kr	-13 946 kr	6 024 067 kr	1 083 235 kr	-237 079 kr
Arbetsförmedlingen	-463 717 kr	71 500 kr	-86 448 kr	-8 717 316 kr	1 215 500 kr	-1 772 188 kr
Försäkringskassan	240 825 kr	53 500 kr	-57 960 kr	4 457 200 kr	802 500 kr	-1 014 300 kr
Övrig stat	976 859 kr	100 040 kr	-52 749 kr	18 587 768 kr	1 996 495 kr	-896 735 kr
Staten totalt	753 968 kr	121 028 kr	-117 910 kr	14 327 652 kr	2 192 993 kr	-2 063 425 kr
Individer-na/hushållen	1 005 581 kr	146 647 kr	-121 397 kr	19 923 358 kr	3 006 271 kr	-2 063 754 kr
Försäkringsgivarna	138 814 kr	13 205 kr	-5 895 kr	2 687 231 kr	270 698 kr	-100 215 kr

Tabell 3. *Intäkter på kort sikt uppdelade i finansiella och reala effekter för staden och regionen*

	Kort sikt	max	min	medel
Kommunen, <u>varav</u>	1 012 859 kr	129 447 kr	-28 229 kr	33 762 kr
bistånd	560 355 kr	93 600 kr	0 kr	18 679 kr
skatt	380 504 kr	41 077 kr	-30 229 kr	12 683 kr
omsorg och handläggning	72 000 kr	6 000 kr	0 kr	2 400 kr
Landstinget, <u>varav</u>	327 385 kr	72 216 kr	-13 946 kr	10 913 kr
skatt	175 541 kr	18 950 kr	-13 946 kr	5 851 kr
vård	151 844 kr	72 472 kr	0 kr	5 061 kr

Tabell 4. Kostnader för verksamhetens genomförande uppdelat på samhället som helhet samt på berörda aktörer.

		Per deltagare
Samhället som helhet	486 654 kr	16 222 kr
Kommunen	97 331 kr	3 244 kr
Landstinget	97 331 kr	3 244 kr
Arbetsförmedlingen	97 331 kr	3 244 kr
Försäkringskassan	97 331 kr	3 244 kr

Tabell 5. Lönsamhet på kort och lång sikt samt payoff-tid för samhället som helhet samt för olika sektorer i samhället.

	Kort sikt	max	min	Lång sikt	Payoff-tid
Samhället som helhet	2 751 952 kr	308 248 kr	-166 938 kr	61 660 848 kr	2
Kommunen	915 528 kr	126 203 kr	-31 473 kr	19 087 863 kr	1
Landstinget	230 054 kr	68 971 kr	-17 190 kr	5 926 736 kr	4
Arbetsförmedlingen	-561 047 kr	68 256 kr	-89 693 kr	-8 814 647 kr	----
Försäkringskassan	143 494 kr	50 256 kr	-61 204 kr	4 359 869 kr	5
Övrig stat	879 528 kr	96 796 kr	-55 993 kr	18 490 437 kr	
Staten totalt	461 975 kr	111 295 kr	-127 643 kr	14 035 660 kr	5
Individerna/hushållen	1 005 581 kr			19 923 358 kr	
Försäkringsgivarna	138 814 kr			2 687 231 kr	